

Huvudman

Västerås kommun
buf@vasteras.se
katarina.lundquist@vasteras.se

Beslut

Datum 2026-03-06
Dnr 2025:12026
Sida 1 (7)

Ärendet

Tillsyn av komvux Västerås avdelning 1 i Västerås kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västerås kommun att senast den **8 juni 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck samt arbetet med beredskapsplan. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Västerås kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Västerås kommun ska vidta följande åtgärder

Kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck

1. Se till att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas i utbildningen. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt för när och hur detta kunskapsområde behandlats/planeras behandlas i utbildningen. Denna dokumentation ska ges intill Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av åtgärder. (Lvux12, 1. Vuxenutbildningens uppdrag och värdegrund, perspektiv i utbildningen, 2.1 Kunskaper)

Säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte

1. Se till att det finns en beredskapsplan som anger vilka åtgärder som ska vidtas på skolan vid en allvarlig våldssituation eller hot om en allvarlig våldssituation. samt en rollfördelning som tydliggör vem som ansvarar för en specifik uppgift när en allvarlig våldssituation

uppstår. Huvudmannen ska i samband med redovisningen inkomma med reviderad beredskapsplan för skolenheten. (6 a kap. 3 § 1 skollagen)

2. Se till att rektorn informerar samtlig personal innan den 9 juni 2026 om hur de ska agera vid en allvarlig våldssituation eller hot om en allvarlig våldssituation. Huvudmannen ska redogöra för när och hur informationen har förmedlats. Inkom med dokumentation av hur och när ett sådant informationstillfälle har genomförts samt en deltagarlista. (2 kap 34 a första stycket samt 6 a kap. 3 § 2 skollagen)
3. Se till att eleverna får nödvändig information om och övning i hur de ska agera vid en allvarlig våldssituation eller hot om en allvarlig våldssituation. Dokumentera och inkom med information om hur och när ett sådant informationstillfälle och övning har genomförts. (6 a kap. 3 § 2 skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser extra anpassningar, området föreställningar om kvinnligt och manligt samt åtgärder för att obehöriga inte ska ges tillträde till enheten.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2025:12026) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2026 inlett en tillsyn av komvux Västerås avdelning 1 i Västerås kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid komvux Västerås avdelning 1 följer gällande bestämmelser om extra anpassningar, området föreställningar om manligt och kvinnligt, kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck och beredskapsplan.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, studie och yrkesvägledare och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 12 februari 2026 och 16 februari 2026. Vid tillsynen har bland annat

Vuxenutbildningscentrums beredskapsplan granskats. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju svarar elever att de i undervisningen aldrig pratat om sexualitet, samtycke eller hedersrelaterat våld. En elev berättar att de i undervisningen pratat om relationer utifrån hur man är en bra kompis men inga samtal har förts om kärleks- eller sexuella relationer. En elev uppger att det skett resonemang om att man får bli kär i vem man vill och att detta skedde i samband med att personal gått igenom vad som gäller kring kränkningar. Övriga intervjuade elever känner inte igen det.

Lärare bekräftar i intervju att de inte berört sexualitet, samtycke och hedersrelaterat våld men att det förekommer att de i olika sammanhang talar om relationer. Lärare uppger att det är svårt att prata om dessa saker då eleverna på skolan då eleverna har språkliga utmaningar. Rektor säger att området sexualitet, samtycke och relationer troligtvis är något som behöver ses över och att det kan behöva initieras ett kollegialt lärande på temat. Rektorn säger också att skolan behöver bli bättre på att jobba löpande med frågan om hedersrelaterat våld.

Rättslig reglering

Vuxenutbildningen ska ge eleverna möjlighet att diskutera frågor som rör sexualitet, samtycke, relationer och hälsa. Utbildningen ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras rättigheter och skyldigheter samt förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke och respekt. Vuxenutbildningen ska kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck. (Förordning om läroplan för vuxenutbildningen SKOLFS 2012:101)

(Lvux12), 1. Vuxenutbildningens uppdrag och värdegrund, perspektiv i utbildningen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister inom området sexualitet, samtycke och hedersrelaterat våld. Av utredningen framgår att lärarna pratar med eleverna om relationer utifrån hur man är en bra kompis men att man inte har pratat om sexuella relationer, samtycke eller hedersrelaterat våld. Av skolförfattningarna framgår att elever ska ges möjlighet att diskutera frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer samt få en förståelse för maktstrukturer kopplade till kön. Att eleverna inte i utbildningen ges möjlighet att diskutera dessa frågor är en brist.

Säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Beredskapsplanen och det löpande arbetet

Av intervjuer med elever, lärare, studie- och yrkesvägledare och rektorn framgår att det på skolan inte finns någon beredskap för händelse av våldssituation eller hot om våld. Skolinspektionen har tagit del av Vuxenutbildningscentrums beredskapsplan. Denna bygger på att skolan gjort en sårbarhetsgenomlysning. Rektorn uppger att denna ännu inte är gjord på skolan. Av beredskapsplanen framgår till viss del hur personal och elever ska agera i händelse av våld eller hot om våld men den är ännu inte anpassad utifrån lokalerna eller förutsättningarna som gäller på avdelning 1. Det framgår inte heller någon rollfördelning som tydliggör vem som ansvarar för en specifik uppgift när en allvarlig våldssituation uppstår. Lärare berättar att de har gjorts uppmärksammade på att det finns en beredskapsplan på intranätet men samtliga lärare är inte medvetna om denna. Lärarna uppger att de inte har informerats om hur de ska agera i händelse av en våldssituation. De har heller inte övat på inrymning eller på utrymning, däremot en brandövning i närtid. Rektorn säger i intervju att han medvetandegjorts om beredskapsplanen och har fått i uppdrag av huvudmannen att implementera den och göra den relevant för den aktuella skolan.

Obehöriga nekas tillträde

På frågan om det vidtagits åtgärder för att avvisa obehöriga personer från skolan svarar rektorn att personalen har ombetts att fråga personer de inte känner igen om de kan hjälpa dem. Om de inte har ett ärende till skolan ska de avvisas. Detta bekräftas av lärarna som också berättar att detta sker.

Elever säger dock i intervju att det kan komma in obehöriga personer och att de inte alltid blir avvisade, samtidigt säger elever att de är väl medvetna om att bara de som har ett ärende eller studerar på skolan får vistas i lokalerna.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att det på varje förskole- och skolenhet

1. finns en beredskapsplan som anger de åtgärder som ska vidtas vid en allvarlig våldssituation eller hot om en allvarlig våldssituation, och
2. bedrivs ett löpande arbete för att säkerställa en beredskap att hantera allvarliga våldssituationer och hot om allvarliga våldssituationer. (6 a kap. 3 § 1 och 2 skollagen)

Huvudmannen ska se till att det på varje förskole- och skolenhet vidtas åtgärder för att obehöriga personer inte ska ges tillträde till enheten under tid när verksamheten pågår. (6 a kap. 4 § skollagen)

Av en beredskapsplan ska framgå hur personal, barn och elever ska agera vid en allvarlig våldssituation eller hot om en sådan situation, och att planen bör innehålla en planläggning för hur utrymning, inrymning och utestängning kan genomföras. Planen bör även inbegripa en översyn av de fysiska förutsättningarna i verksamhetens lokaler för att t.ex. identifiera säkra tillflyktsplatser, samt innefatta en rollfördelning som tydliggör vem som ansvarar för en specifik uppgift när en allvarlig våldssituation uppstår. (Prop 2024/25:160 s. 46, 157)

Vidare framgår av förarbetena att arbetet ska ske löpande innebär att huvudmannen måste se till att det sker ett kontinuerligt arbete för att identifiera säkerhetsrisker och sårbarheter och att beredskapsplanen eller andra säkerhetsåtgärder uppdateras eller ändras när omständigheterna medför ett behov av detta. Inom ramen för det löpande arbetet måste det även säkerställas att personal och elever får information om planeringen och de åtgärder som ska vidtas vid en allvarlig våldssituation eller hot om en allvarlig våldssituation. Ett löpande arbete med beredskap innefattar vidare att personal genomför övningar i enlighet med beredskapsplanen för till exempel inrymning, utrymning och utestängning. (Prop 2024/25:160 s. 41, 44, 157 och 158).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i i verksamhetens säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte.

Av utredningen framgår att skolan har en rutin gällande att uppmärksamma och avvisa obehöriga personer från skolans lokaler men

ingen rutin i händelse av våld eller hot om våld. Det framgår att huvudmannen har en beredskapsplan som ska gälla för verksamheten på komvux avdelning 1. Denna är dock inte implementerad på aktuell enhet eftersom någon sårbarhetsgenomlysning ännu inte är gjord. Av skollagen framgår att skolan ska ha en beredskapsplan som beskriver vilka åtgärder som ska vidtas i händelse av en våldssituation eller hot om våld. Att elever och personal inte informeras om vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska agera i händelse av våldssituation utgör en ökad riskfaktor.

Områden utan konstaterade brister

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare uppger att extra anpassningarna sker på initiativ från lärarna och att eleverna som är behov av det stödet ges det. Lärare uppger att skolan organiserat olika nivåer inom nivå A för att därigenom bättre förbereda eleverna för nivå B. Vidare uppger lärare att elever som kommit längre i sin utveckling kan få svårare extramaterial. Det framgår också att skolan har en resurslärare som kan ta ut och hjälpa enskilda elever. Vidare ges eleverna möjligheten att få mer lärarstöd efter lektionstid. Detta stöd erbjuds fyra eftermiddagar i veckan.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 3 kap. 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen (3 kap. 5 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Området föreställningar om kvinnligt och manligt

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever och lärare framkommer att undervisningen innehåller situationer där frågor om kvinnligt och manligt diskuteras. Lärare berättar att det ofta förekommer i samband med textläsning eller genom bilder som används i undervisningen. Lärare säger att föreställningar om kvinnligt och manligt belyses exempelvis när man pratar om familj, hushållssysslor och föräldraledighet.

Rättslig reglering

utbildningen ska i överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism gestalta människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor. Undervisningen ska vara icke-konfessionell. Vuxenutbildningen ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina intressen utan fördomar om vad som kan uppfattas som kvinnligt och manligt. (Lvux12, 1 Vuxenutbildningens uppdrag och värdegrund, En likvärdig utbildning, 2.1 Kunskaper, 2.4 Rektorns ansvar)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Tonny Johansson

Beslutsfattare
Signerat av: Tonny Johansson

X Terese Westin

Föredragande
Signerat av: Terése Westin

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Tomas Wiederholm medverkat.